

АРХИВИСТИЧКО ДРУШТВО СРБИЈЕ

Међународно архивистичко саветовање

АРХИВСКА ГРАЂА У ТЕОРИЈИ И ПРАКСИ

Тара, Србија, 10–12 октобар 2018.

International archivist consult

ARCHIVE MATERIAL IN THEORY AND PRACTICE

Tara, Serbia, 10–12 oktober 2018.

**КЊИГА САЖЕТАКА
BOOK OF ABSTRACTS**

Београд 2018

Едиција: Књига сажетака бр. 2

Издавач

Архивистичко друштво Србије (АДС)
Београд, Карнегијева 2

За издавача

Мирослав Дучић, председник АДС

Главни и одговорни уредник

Мирослав Дучић

Уредник

Зоран Вељановић, архивски саветник

Лектор

Владимир СИМИЋ

Технички уредник, слог и прелом

Љубиша АЛЕКСИЋ

Штампа:

Тираж

300 примерака

Штампање Зборника радова и Књиге сажетака омогућило је
Министарство културе и информисања Републике Србије

ISBN

Copyright © Arhivističko društvo Srbije

Садржај

РЕЧ УНАПРЕД (Мирослав ДУЧИЋ, Зоран ВЕЉАНОВИЋ)	7
ТЕМА 1	
АРХИВИ У ЕЛЕКТРОНСКОМ ОКРУЖЕЊУ – ЕЛЕКТРОНСКИ ДОКУМЕНТ И ЕЛЕКТРОНСКО АРХИВИРАЊЕ	9
Јасмина ЖИВКОВИЋ ЕЛЕКТРОНСКО АРХИВИРАЊЕ И СТВАРАОЦИ АРХИВСКЕ ГРАЂЕ СРБИЈИ, прокламовано и стварно	11
Милена ПОПОВИЋ СУБИЋ ЗАКОНОДАВНИ ОКВИР РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ЗА ЕЛЕКТРОНСКО ПОСЛОВАЊЕ ДРЖАВНИХ ОРГАНА И ОРГАНИЗАЦИЈА И ИНСТИТУЦИЈА	12
Светлана ПЕРОВИЋ ИВОВИЋ ПРИСТУП РЕФОРМАТИРАЊА АРХИВСКЕ ГРАЂЕ У ЦИЉУ ПРЕВЕНТИВНЕ ЗАШТИТЕ	13
Марија ТОДОРОВИЋ ПРИЛАГОЂАВАЊЕ АРХИВА ПОТРЕБАМА САВРЕМЕНОГ ДРУШТВА	14
Мирјана БОГОСАВЉЕВИЋ ДИГИТАЛИЗАЦИЈА У АРХИВИМА СРБИЈЕ, Archivemata, приказ практичне примене софтвера за управљање архивама на примеру грађе Министарства просвете и вера Србије 1941–1944	15
Аднан ТИЊИЋ, Саша ЂУКИЋ ИНФОРМАТИЗАЦИЈА АРХИВСКЕ СЛУЖБЕ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ, стање и перспективе	16
Јосип МИНАЉЕВИЋ ЗАШТИТА I UPRAVLJANJE METAPODACIMA U PDF DOKUMENTIMA	17
Војан СVELFAR USPOSTAVLJANJE SLOVENAČKOG ELEKTRONSKOG ARHIVA	18
Stjepan PRUTKI DIGITALIZIRANO ARHIVSKO GRADIVO VOJNE KRAJINE IZ 18. I 19. STOLJEĆA U ARHIVIMA U HRVATSKOJ, Stanje i mogućnosti korištenja u zajednici	19
Слободанка ЦВЕТКОВИЋ, Саша ЦВЕТКОВИЋ ЕЛЕКТРОНСКА ДОКУМЕНТАЦИЈА У ОБРАЗОВАЊУ НА ПРИМЕРУ ОСНОВНИХ ШКОЛА	20
Ivan FRAS, Miroslav NOVAK PREUZIMANJE, STRUČNA OBRADA I KORIŠĆENJE ARHIVSKE GRAĐE, „Maribor 2012” – Evropska prestonica kulture	21

ТЕМА 2	
АРХИВСКА СЛУЖБА ДАНАС – АНАЛИЗА СТАЊА, ПИТАЊА, ПРЕДЛОЗИ, РЕШЕЊА	23
Бошко РАКИЋ	
АКТУЕЛНИ ПРОБЛЕМИ АРХИВСКЕ СЛУЖБЕ И МОГУЋА РЕШЕЊА	25
Зоран СТЕВАНОВИЋ	
ПРОБЛЕМИ СТРУКТУРИСАЊА АРХИВСКЕ ГРАЂЕ У АРХИВИМА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ	26
Југослав ВЕЉКОВСКИ, Јасмина ЛАТИНОВИЋ	
ПОТРЕБА ИЗРАДЕ ОРИЕНТАЦИОНИХ ЛИСТА КАТЕГОРИЈЕ РЕГИСТРАТУРСКОГ МАТЕРИЈАЛА СА РОКОВИМА ЧУВАЊА КОД ИМАЛАЦА/СТВАРАЛАЦА РЕГИСТРАТУРСКОГ МАТЕРИЈАЛА И АРХИВСКЕ ГРАЂЕ	27
Ванда ВОЈВОДИЋ МИЦОВА	
УЛОГА И ОДГОВОРНОСТ АРХИВА У КРЕИРАЊУ ИСТОРИЈСКЕ СВЕСТИ НАРОДА	28
Татјана СЕГЕДИНЧЕВ	
О ЕВИДЕНЦИЈАМА И ВОДИЧИМА У АРХИВСКИМ УСТАНОВАМА	29
Владимир ИВАНИШЕВИЋ	
МАТИЧНА СЛУЖБА АРХИВА ВОЈВОДИНЕ ОД 1970. ДО 1990. ГОДИНЕ	30
Ivo OREŠKOVIĆ	
UČINKOVIT NADZOR NAD DOKUMENTARNIM I ARHIVSKIM GRADIVOM OPĆINA I GRADOVA IMPERATIV JE OČUVANJA POVIJESNIH VRELA ZA SUVREMENU I LOKALNU POVIJEST, na primjeru grada Ploča	31
Јасминка МАРКОВИЋ	
АЛТЕРНАТИВНО ФИНАНСИРАЊЕ АРХИВА, примена у Историјском архиву Краљево	32
Зоран ВУКЕЛИЋ	
АРХИВСКИ ДЕПО – МЕСТО ЗА КУЛТУРНУ БАШТИНУ ИЛИ БИРОКРАТСКИ ОТПАД	33
Милорад ЈОВАНОВИЋ	
АРХИВСКА ГРАЂА О СУЂЕЊИМА НАРОДНИМ НЕПРИЈАТЕЉИМА У МОРАВСКОМ ОКРУГУ ПОСЛЕ ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА, проблеми обраде и коришћења	34
Бранка ЈАНАЧКОВИЋ, Драгана СТАНИСАВЉЕВИЋ	
ЗНАЧАЈ ИЗРАДЕ И ПУБЛИКОВАЊЕ НАУЧНО-ОБАВЕШТАЈНИХ СРЕДСТАВА ЗА АФИРМАЦИЈУ АРХИВСКЕ ДЕЛАТНОСТИ, искуства Историјског архива у Врању	36

Karolina KAPISODA, Ivan MARTINOVIĆ ORGANIZACIJA ARHIVSKE SLUŽBE U CRNOJ GORI	37
Љиљана ДОЖИЋ СТАТИСТИЧКА АНАЛИЗА АРХИВА И ЗАШТИТЕ АРХИВСКЕ ГРАЂЕ НА ТЕРИТОРИЈИ АП ВОЈВОДИНЕ У ПЕРИОДУ 2004–2016	38
Мирјана ОБРАДОВИЋ, Зорица НЕТАЈ ИЗДАВАЧКА И ИЗЛОЖБЕНА ДЕЛАТНОСТ ИСТОРИЈСКОГ АРХИВА БЕОГРАДА, одговорност, искуства, достигнућа, значај	39
Маја НИКОЛОВА Лаку ноћ, тамо ти био у помоћ, да сањаш Бранкицу целу ноћ. ДОМОВИ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ДЕЦЕ У БУГАРСКОЈ 1945. ГОДИНЕ	40
Милена ЈОВАНОВИЋ, Сузана ПЕТРОВИЋ ПРОБЛЕМИ СМЕШТАЈА И БЕЗБЕДНОСТИ АРХИВСКЕ ГРАЂЕ У КОНТЕКСТУ ВОДИЧА КРОЗ ДЕПО ИСТРИЈСКОГ АРХИВА „31. ЈАНУАР “ У ВРАЊУ	41

РЕЧ УНАПРЕД

У времену када сазнајност и брзи пренос информације не представља инцидент већ нормалу и подразумевану потребу, потпуно је постало јасно да архиви као установе који складиште информације имају потребу да ухвате корак са часом у којем делују. С тим у вези и да своје бивствовање и деловање прилагоде савременим потребама. Како технички тако и персонално: са образовним, обученим и способним кадровима који могу да одговоре изазову новог времена који се вртоглавом брзином мења из часа у час.

Отуда у циљу разматрања питања из архивске теорије и праксе у Републици Србији, али и сагледавања и размењивања архивистичких искустава са колегама из региона, односно из држава бивше Југославије, Архивистичко друштво Србије је, обезбедивши подршку Министарства културе Републике Србије, почетком године објавило позив за саветовање које ће се одржати на планини Тари у простору Хотела „Оморика“ од 10. до 12. октобра 2018. године. На тај начин пружена је могућност да се узме учешће с писаним радовима и дискусијом на самом саветовању на расписане теме: 1. Архиви у електронском окружењу – електронски документ и електронско архивирање и 2. Архивска служба данас – анализа стања, питања, предлози, решења, на којем ће се у оквиру задатих тема, а кроз перцепцију и дискурс архивиста и архивистичке науке разматрати тренутно стање архивистике како у Републици Србији тако и у региону.

У предвиђеном року, од пристиглих радова из Србије, као и од колега из Босне и Херцеговине, Хрватске, Црне Горе и Словеније. Редакција зборника (Зоран Вељановић, уредник, Ненад Војиновић, Јасмина Живковић, Милорад Јовановић, Бошко Ракић, Слободанка Боба Цветковић), начинила је избор од 27 рада и понудила их јавности кроз ову публикацију у издању Архивистичког друштва Србије.

Отуда књига коју држите у рукама представља дискурс размишљања српских архивиста и представља пресек онога што је било у центру интересовања и догађања међу архивистима у Србији (као и колега из региона) у протеклом времену. Дакле, архивисти у Србији имали су могућност да кроз странице ове публикације остваре дијалог са архивистиком у теорији и пракси, њеном прошлости, садашњошћу, али и са временом које долази. Кроз странице ове књиге, али још више кроз лични контакт, с обзиром на то да је саветовање међународног карактера (саветовању су присуствовали колеге из Босне и Херцеговине, Хрватске, Црне Горе и Словеније.) а учесницима је пружена могућност размене

знања и искустава с колегама из региона и шире. Одговор на питање колико српских архивиста је било спремно да ову шансу искористе, налази се између корица ове књиге. Уједно, саветовање је широм отворило врата и запосленим архиварима у регистратурама, а на тај начин потврђено им је значајно место у заштити архивске грађе и регистратурског материјала.

У исто време Редакција, као и у прошлом саветовању имала је зацртане циљеве и критеријуме те није била спремна на уступке са ауторима, већ је прихватила само пријаве и радове који су испуњавали услове (ауторство и потврђену методологију научно-истраживачког рада у писању текстова). Дакле, сви прихваћени радови прошли су кроз рецензију чланова редакције и резензената.

Овогодишње Међународно архивистичко саветовање „Архивска грађа у теорији и пракси” са темама: 1. Архиви у електронском окружењу – електронски документ и електронско архивирање и 2. Архивска служба данас – анализа стања, питања, предлози, решења, организовало је Архивистичко друштво Србије и Историјски архив Ужице, а подржало га је Министарство културе Републике Србије на чему се захваљујемо.

Мирослав Дучић
председник АДС

Зоран Вељановић
уредник зборника

ТЕМА 1

АРХИВИ У ЕЛЕКТРОНСКОМ ОКРУЖЕЊУ – ЕЛЕКТРОНСКИ ДОКУМЕНТ И ЕЛЕКТРОНСКО АРХИВИРАЊЕ

ЕЛЕКТРОНСКО АРХИВИРАЊЕ И СТВАРАОЦИ АРХИВСКЕ ГРАЂЕ СРБИЈИ, прокламовано и стварно

Сажетак: Електронско канцеларијско пословање и архивирање нормативно је присутно у одређеним ресорима пословања на територији Србије више од две деценије. Доношењем најновијих законских и подзаконских прописа из области електронског канцеларијског пословања, архивирања и дигитализације културног наслеђа отпочео је период конкретног „живота“ електронског документа у правном промету. Самим тим, правним субјектима као ствараоцима регистратурског материјала, али и архивима као установама заштите предстоји озбиљан рад на припреми и реализацији државне иницијативе и стратегије у области електронског канцеларијског пословања, архивирања, обраде и чувања електронског документа.

Аутор је у предметном раду покушао да прикаже однос прокламованих норматива у области електронског пословања, у делу који се односи на стварања електронског документарног материјала, као и дигиталног медија. Истовремено, у односу на прокламовано, стварна постигнућа у овој области заштите архивског културног наслеђа предмет су честих струковних разговора и дилема. Углавном се истичу неопходност иновирања материјалних ресурса, као и недовољна стручна оспособљеност запослених у регистратурама и самих архивских кадрова за непосредно укључивање у токове електронског пословања и дигитализације културне баштине Србије.

Кључне речи: електронско канцеларијско пословање, електронска архива, електронско архивирање, законски прописи, архивистика, дигитализација културног наслеђа, регистратура, искуства, реалност, будућност

ЗАКОНОДАВНИ ОКВИР РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ЗА ЕЛЕКТРОНСКО ПОСЛОВАЊЕ ДРЖАВНИХ ОРГАНА И ОРГАНИЗАЦИЈА И ИНСТИТУЦИЈА

Сажетак: Информационе и комуникационе технологије битно су измениле начин рада и функционисања државних органа и организација, предузећа и институција, као и начин интеракције грађана са њима. Доношењем Стратегије за развој информатичког друштва у Републици Србији (*Службени гласник РС* број 87/06), затим Стратегије развоја електронске управе у Републици Србији за период од 2009. до 2013. године (*Службени гласник РС* број 83/09 и 5/10), Стратегије развоја информационог друштва у Републици Србији до 2020. године (*Службени гласник РС* број 51/10) и Стратегије развоја електронске управе у Републици Србији за период 2015–2018. године, као и Акционог плана за спровођење Стратегије за период 2015–2016. године (*Службени гласник РС* број 107/15), јасно су дефинисани циљеви, приоритети и носиоци одговорности за развој информационог друштва. Као приоритети за реализацију циљева, а у поступку хармонизације националног законодавства са законодавством Европске уније, донет је Закон о електронском потпису (*Службени гласник РС* број 135/04) и Закон о електронском документу (*Службени гласник РС* број 51/09). Ови закони су престали да важе доношењем Закона о електронском документу, електронској идентификацији и услугама од поверења у електронском пословању (*Службени гласник РС* број 94/12). Усвајањем тог закона створена је основа за успостављање модерне електронске управе. За поступање са електронским документима у канцеларијском пословању органа државне управе донета је Уредба о електронском канцеларијском пословању (*Службени гласник РС* број 83/09 и 5/10), док су Упутством о електронском канцеларијском пословању (*Службени гласник РС* број 102/10) прописани услови које морају да испуњавају информациони системи и електронски документи. Нормативни процес за електронско пословање државних органа и организација није завршен, у скупштинској процедури налази се Закон о електронском пословању.

Кључне речи: електронски документ, електронско пословање, стратегија, закон, информатичко друштво, електронска управа

ПРИСТУП РЕФОРМАТИРАЊА АРХИВСКЕ ГРАЂЕ У ЦИЉУ ПРЕВЕНТИВНЕ ЗАШТИТЕ

Сажетак: Како је архивска грађа због свог органског састава, начина чувања и руковања изложена процесу девастирања, усвојена је пракса да се она преноси на друге медије. Не постоји универзална пракса када је реч о овој врсти заштите, и архиви су често неспремни да на прави начин одговоре на захтеве који се постављају пред њих. Реч је о активностима која захтевају озбиљна финансијска средства, опрему, едуковане стручњаке, доста времена, и зато је пре преношења на друге формате неопходно обавити валоризацију архивске грађе, пажљиво направити листу приоритета за репродуковање; треба сагледати све аспекте, предности и мане и имати јасну стратегију.

Доступност одређене збирке или фонда и могућност темељнијег и бржег претраживања архивске грађе су захтеви модерног времена, тако да многи архиви дају предност дигитализацији, упркос чињеници да су дигиталне форме нестабилне и постоји ризик да запис у будућности неће бити читљив.

С друге стране, не смемо занемарити стабилније аналогне форме, као на пример микрофилм, најбољи метод за израду копија и најбољи формат за очување архивског документа. Микрофилм је „златни стандард“ за дугорочно чување.

Кључне речи: реформатирање, документ, заштита, микрофилм, дигитална форма, аналогни облик, фонд

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ АРХИВА ПОТРЕБАМА САВРЕМЕНОГ ДРУШТВА

Сажетак: Савремени начин комуникације и пословања путем коришћења друштвених мрежа и употребе интернета допринео је већој конкурентности привредних субјеката у земљи, побољшао рад јавне управе и омогућио квалитетнију промоцију архивских установа и њихове архивске грађе.

Постојећи електронски информациони системи у јавном и привредном сектору нису идеални, већ се константно усавшавају, нарочито у пољу безбедности и очувања оригиналности електронских записа. Пракса свакодневно показује предности оваквог начина пословања.

Могућност брзе претраге електронских база података, квалитетна презентација дигиталних садржаја, мобилност комерцијалних и других трансакција, као и онлајн приступ ширег круга заинтересованих корисника захтевима за издавање разних уверења само су неке од погодности које пружа стратегија развоја електронске управе.

Кључне речи: стратегија развоја електронске управе, електронски јавни сервис, електронско канцеларијско пословање, електронски архиви

Мирјана БОГОСАВЉЕВИЋ
Архив Србије, Београд

ДИГИТАЛИЗАЦИЈА У АРХИВИМА СРБИЈЕ, Archivematica, приказ практичне примене софтвера за управљање архивама на примеру грађе Министарства просвете и вера Србије 1941–1944

Сажетак: Окосницу рада чини практична примена open source пакета Archivematica у процесу дигитализације, управљања и коришћења дигитализованих садржаја у архивима. Archivematica је бесплатан софтверски пакет, базиран на међународним стандардима, прилагођен за употребу од стране професионалних архивиста, и поседује велики потенцијал да значајно убрза рад стручњака у архивима.

Овај рад представља конкретан пример употребе пакета Archivematica на дигитализованим документима из фонда Архива Србије. У питању је фонд Министарства просвете и вера Србије 1941–1944, Главни просветни савет, Статистика народних школа у Краљеву и Чачку.

Рад показује један пример тока дигитализације помоћу Archivematice и Атом-а, у правцу уноса (складиштења) и управљања дигиталним документима.

Циљ рада је да на практичном примеру покажемо колико је могуће постићи у процесу дигитализације уз прилично мало улагања у ИТ ресурсе, а да се притом уопште не губи на квалитету и значају архивске грађе.

Кључне речи: Archivematica, дигитализација, стандарди, архивистика, метаподаци

Аднан ТИЊИЋ
Архив Тузланског кантона, Тузла

Саша ЂУКИЋ
Архив Републике Српске, Бања Лука

ИНФОРМАТИЗАЦИЈА АРХИВСКЕ СЛУЖБЕ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ, стање и перспективе

Сажетак: Рад презентира тренутно стање информатизације архивске службе у Босни и Херцеговини на основу анализе података из босанскохерцеговачких архива и дефинира одређене приоритете. Јасно је да информатизацијски процеси касне у односу на искуства и ниво европских архивских служби, а разлози за то су бројни –финансијски, технички, кадровски и сл. Додатно, недостатак координације у самој служби, малобројност особља и ограниченост средстава дијелом утичу на релативно нижи ниво имплементације информатизације.

Кључне ријечи: информатизација, дигитализација, архивска служба, Босна и Херцеговина, софтвер, информатичка опрема, веб-странице, друштвене мреже

ZAŠTITA I UPRAVLJANJE METAPODACIMA U PDF DOKUMENTIMA

Sažetak: U radu se proučava PDF format, koji se koristi kao standard za digitalno poslovanje, te se sistematiziraju sve inačice toga formata i metapodaci koje pohranjuje. Spominju se i mogućnosti novog PDF 2.0 formata, koji je izišao godine 2017. Autor je također s pomoću programskoga jezika Python izradio program koji omogućuje šifriranje, dodavanje digitalnog žiga te pregled i izmjenu PDF dokumenata kako bi provjerio složenost procesa izrade takvih programa te načina na koje se može zaštititi dokumente. Poglavlje o izradi programa može služiti kao model za daljnju izradu sličnih ili naprednijih programa ili sustava koji obuhvaćaju iste opcije. Autor daje pregled drugih programa koji se mogu koristiti za upravljanje i izmjenu PDF dokumenata

Ključne riječi: metapodaci, mrežni programi, PDF format, Python, šifriranje dokumenata

USPOSTAVLJANJE SLOVENAČKOG ELEKTRONSKOG ARHIVA

APSTRAKT: Elektronsko arhiviranje provodi se u elektronskom arhivu i sačinjavaju ga sledeći postupci: predaja elektronske arhivske građe (eAG) u nadležne arhive, stručna obrada, dugoročno skladištenje sukladno važećoj legislativi, efikasno upravljanje i upotreba eAG. Prilog osvetljava prva praktička iskustva po pitanju preuzimanja eAG od strane Arhiva Republike Slovenije te same početke razvoja slovenačkog elektronskog arhiva, vezane na studiju izvodljivosti, strategiju i plan implementacije razvoja slovenačkog javnog e-arhiva, kao i međunarodne standarde (gde treba ispostaviti ISO 14721, inače poznatiji kao referentni model OAIS te ISO 20625, koji detaljnije definiše sam proces predaje arhivske građe). Predstavljena su također i prva važnija dostignuća projekta e-ARH.si, među kojima treba istaći razvoj softverskih alata za neke tipove građe, uspostavljanje adekvatne informatičke sredine na tri međusobno udaljene lokacije, predlog za nacionalni standard digitalizacije arhivske građe (kontrolna lista), uspostavljanje zajedničkog web-portala javne arhivske službe itd. Među strateškim zadacima od prvenstvenog značaja za dalji razvoj e-ARH.si u godinama od 2016. do 2020. treba istaći sledeće: brigu za eAG kod stvaralaca i preuzimanje iste u e-ARH.si, brigu za dugoročno očuvanje eAG e-ARH.si, brigu za dalje korišćenje i povećanje dostupnosti arhivske građe, aktivnu saradnju sa drugim srodnim institucijama u zemlji i u inostranstvu; podržavanje stručnog razvoja zaposlenih kod stvaralaca arhivske građe i u arhivima, kao te garantovanje kvaliteta e-ARH.si sukladno modelu CAF.

Ključne reči: elektronska arhivska građa (eAG), elektronski arhiv, e-ARH.si, digitalizacija

Stjepan PRUTKI
Državni arhiv u Vukovaru

DIGITALIZIRANO ARHIVSKO GRADIVO
VOJNE KRAJINE IZ 18. I 19. STOLJEĆA U
ARHIVIMA U HRVATSKOJ
Stanje i mogućnosti korištenja u zajednici

Sažetak: Autor u radu donosi pregled stanja postupka digitalizacije i razvoja s njom povezane problematike procesa zaštite i dostupnosti izvornoga arhivskog gradiva u Republici Hrvatskoj, a posebno se ukazuje na razvoj institucija bivše Vojne krajine u 18. i 19. stoljeću na području nekadašnje kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije, kao krunskih zemalja u sastavu Habzburške monarhije (od 1867. Austrougarske). Dakako da je naglasak u radu posebno dan prikazu stanja očuvanosti i značaju gradiva nastaloga njihovim radom kao nositelja vrijednih informacija za potrebe istraživačko-korisničkoga rada u svim segmentima javnih djelatnosti na području kojega su one pokrivala, digitaliziranim serijama zapisa u odnosu na europske trendove u procesima digitalizacije, njihovom dostupnošću te mogućnost njegova korištenja u zajednici u brojnim edukativno-povijesnim sadržajima.

Ključne riječi: Vojna krajina, Habzburška monarhija, vojna uprava, generalkomanda, pukovnija, digitalizacija, arhivsko gradivo

Слободанка ЦВЕТКОВИЋ
Историјски архив Пожаревац

Саша ЦВЕТКОВИЋ
ОШ „Јован Цвијић“, Костолац

ЕЛЕКТРОНСКА ДОКУМЕНТАЦИЈА У ОБРАЗОВАЊУ НА ПРИМЕРУ ОСНОВНИХ ШКОЛА

Сажетак: Рад представља преглед електронске документације која настаје у систему основног образовања. Циљ чланка је упознавање архивске јавности, пре свих архивиста који раде на заштити архивске грађе ван архива, а потом и осталих запослених у архивима са овом врстом документације, у циљу њене заштите. Без познавања система рада и документације која се продукује нема ни квалитетне валоризације код стваралаца, нити свеобухватног приступа заштити архивске грађе која настаје у електронској форми.

Кључне речи: електронска документација у образовању, архивска грађа, образовање, основне школе, Закон о основама система образовања, електронски документ, електронско пословање.

Ivan FRAS
Pokrajinski arhiv Maribor

Miroslav NOVAK
Pokrajinski arhiv Maribor

PREUZIMANJE, STRUČNA OBRADA I KORIŠĆENJE ARHIVSKE GRAĐE

„Марибор 2012“ – Evropska prestonica kulture

Apstrakt: U okviru evropskog projekta „Maribor 2012“ – Evropska prestonica kulture stvorene su relativno velike količine hibridne arhivske građe. Ovu je građu nakon završetka projekta u skladu sa postojećim propisima preuzeo nadležni Regionalni arhiv Maribor. Pri tome su se arhivski stručni radnici suočili sa profesionalnim izazovima koji su podrazumevali primenu ne samo različitih tehničko-tehnoloških već i organizacionih i arhivskih stručnih rešenja. Mnoga od njih su arhivski stručni radnici morali da razviju i adekvatno stručno obradilože, formalizuju i na kraju predstave javnosti. U članku su autori identifikovali glavne probleme sa kojima se Regionalni arhiv Maribor susretao u procesu preuzimanju ove građe. Posebna pažnja posvećena je izazovima stručne obrade, popisivanja te korišćenja ove građe.

Ključne reči: Maribor 2012, hibridna arhivska građa, multimedijски sadržaji, društvene mreže, popisivanje arhivske građe

ТЕМА 2

АРХИВСКА СЛУЖБА ДАНАС

– АНАЛИЗА СТАЊА, ПИТАЊА, ПРЕДЛОЗИ, РЕШЕЊА

АКТУЕЛНИ ПРОБЛЕМИ АРХИВСКЕ СЛУЖБЕ И МОГУЋА РЕШЕЊА

Сажетак: Развој архивске службе и проблеми који тај развој прате зависе од друштвених кретања и промена у привредној и друштвеној структури и организацији власти. Проблеми архивске службе свODE се на законску регулативу, правни статус и модел организације архива, материјални положај и финансирање, кадровску оспособљеност и методологију стручног рада. После Другог светског рата архивска служба организована је као државна служба кроз мрежу државних архива, а са увођењем самоуправљања и децентрализацијом система организовани су општински и међуопштински архиви, чији оснивач није била држава већ срезови, а гашењем срезова општине. Тај концепт организације архива са извесним модификацијама задржао се до данас, са истим или сличним проблемима. Закон о култури и Закон о културним добрима предвиђа обавезу оснивања архива као установа заштите, с тим што се у последње време осећа потреба доношења посебног закона о архивској грађи и архивској служби, који би на целовит начин уредио организацију и функционисање архивске делатности у транзиционом и посттранзиционом периоду развоја нашег друштва. Вечита дилема и сада је присутна у стручној јавности, посебно међу архивистима: да ли развијати концепт организације архива у којем ће Архив Србије бити државни архив, а сви остали општински и међуопштински архиви – локални архиви, или успоставити концепт у којем би архивска служба била државна служба организована на јединственим принципима организације, финансирања и методологије стручног рада. Одговор на ову дилему лежи у одговору на питање: применом којег модела ће се проблеми архивске службе успешније решавати – модела државног архива комбинованог са локалним, или у мрежи државних архива где би заштита архивске грађе као културног наслеђа била организована као државна функција на целој територији.

Кључне речи: архивска грађа, архивска служба, архиви, законска регулатива, организација, концепт, кадрови, финансирање, струка.

ПРОБЛЕМИ СТРУКТУРИСАЊА АРХИВСКЕ ГРАЂЕ У АРХИ- ВИМА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Сажетак: У архивској делатности у Републици Србији архивска грађа се структурише ради израде информативних и научно-информативних средстава: прегледа фондова и збирки, општег инвентара и водича кроз архивске фондове и збирке, односно водича кроз архивску грађу. Структурисањем архивске грађе додатно наглашавамо њен садржај, тј. сродне карактеристике садржаја који припадају различитим архивским целинама. Структурисање је вршено на различите начине и уз употребу бројних шема, а затим је прописана и усвојена јединствена класификациона шема према којој архивски фондови и збирке треба да се групишу, и у прегледу, и у општем инвентару и водичу. У пракси се међутим показало да многе архивске фондове сврставамо у неку од предвиђених група уз пуно недоумица и да се при томе појављују разне потешкоће и проблеми. Иако је постојећа класификациона шема у употреби већ више деценија, ипак није одговарајућа за архивску грађу која се чува у архивима у Републици Србији, а нарочито не за архиве у Аутономној Покрајини Војводини.

Кључне речи: структурисање архивске грађе, преглед фондова и збирки, општи инвентар, водич кроз архивске фондове и збирке, водич кроз архивску грађу, класификациона шема, групе архивске грађе, периодизација

Југослав ВЕЉКОВСКИ
Историјски архив Града Новог Сада

Јасмина ЛАТИНОВИЋ
Историјски архив Београд

ПОТРЕБА ИЗРАДЕ ОРИЈЕНТАЦИОНИХ ЛИСТА КАТЕГОРИЈЕ РЕГИСТРАТУРСКОГ МАТЕРИЈАЛА СА РОКОВИМА ЧУВАЊА КОД ИМАЛАЦА/СТВАРАЛАЦА РЕГИСТРАТУРСКОГ МАТЕРИЈАЛА И АРХИВСКЕ ГРАЂЕ

Сажетак: Од квалитета вредновања Листа категорија архивске грађе и регистратурског материјала са роковима чувања зависи низ поступака и процедура који се предузимају у даљој заштити документације у поседу имаоца/ствараоца. Захваљујући адекватној Листи категорија и њеној оперативној вредности омогућена је максимална заштита документације у настајању, а такође је обезбеђена и могућност накнадног коришћења те исте архивске грађе када дође до преузимања и смештаја у архивске установе.

Кључне речи: Листа категорија, регистратурски материјал, архивска грађа, законска и подзаконска акта, регистратура, имаоци/ствараоци, Уредба

Ванда ВОЈВОДИЋ МИЦОВА
Историјски архив Зрењанин

УЛОГА И ОДГОВОРНОСТ АРХИВА У КРЕИРАЊУ ИСТОРИЈ- СКЕ СВЕСТИ НАРОДА

Сажетак: Циљ рада је да покаже која је улога Историјског архива Зрењанин у формирању историјске свести наших суграђана и на који начин их упознајемо са знаменитим личностима и догађајима који су обележили историју нашег града. У раду ће бити речи о едукативној улози архива у изграђивању националног идентитета, живљењу у мултинационалној средини и креирању свести о значају историјских догађаја који су се догодили на овим просторима. Улога архива је да покаже како се кроз историју града борило за своја права, језик, културу, и све то кроз документа која сведоче о томе. У раду ће бити речи и о томе како се негује култура сећања на догађаје из Првог светског рата (Српски народни одбор формиран је у нашем граду 31. 10. 1918. године, први на територији Војводине), као и која је улога и одговорност нашег архива у тренутно актуелној иницијативи за промену назива града Зрењанина у Петровград.

Кључне речи: историја, национална свест, архив, култура, Зрењанин, Петровград, Први светски рат, Српски народни одбор

Татјана СЕГЕДИНЧЕВ
Историјски архив Суботица

О ЕВИДЕНЦИЈАМА И ВОДИЧИМА У АРХИВСКИМ УСТАНО- ВАМА

Сажетак: У архивским установама води се више врста евиденција. Евиденције се разликују по структури података које су заступљене у њима. У пракси се показало колико су оне значајне и колико се користе приликом израде научноистраживачких и информативних радова. Архив у Суботици је издао две свеске Водича по Упутству за израду водича за архиве у Војводини, који је усвојила Редакција водича кроз архивску грађу Србије. Као основа за писање књиге послужиле су поменуте евиденције.

Кључне речи: досијеи, сумарни инвентари, водичи, регистратурски материјал са роком чувања, архивски фондови, евиденције о корисницима

Владимир ИВАНИШЕВИЋ
Архив Војводине, Нови Сад

МАТИЧНА СЛУЖБА АРХИВА ВОЈВОДИНЕ ОД 1970. ДО 1990. ГОДИНЕ

Сажетак: У раду је изложен кратак преглед рада Матичне службе Архива Војводине од 1970. до 1990. године. Архив Војводине је у том периоду обављао делатност матичног архива у САП Војводини. Као матични архив, пратио је и проучавао потребе и услове рада архива на територији САП Војводине, припремао програме развоја архивске службе и предлагао мере за унапређење стручног рада архива. Водио је евиденције о архивима и архивским одељењима, усклађивао њихову делатност и пружао стручну помоћ. Организовао је стручно усавршавање архивских радника и вршио надзор над стручним радом архива и архивских одељења у САП Војводини. Матична служба је Статуом Архива Војводине била дефинисана као једна од радних јединица.

Кључне речи: матична служба, Архив Војводине, архиви, архивска одељења, САП Војводина

UČINKOVIT NADZOR NAD DOKUMENTARNIM I ARHIVSKIM GRADIVOM OPĆINA I GRADOVA IMPERATIV JE OČUVANJA POVIJESNIH VRELA ZA SUVREMENU I LOKALNU POVIJEST, na primjeru grada Ploča

Sažetak: Nadzor nad pismohranama jedinica lokalne samouprave (općina i grada), kao stvaratelja i imatelja arhivskog gradiva, iznimno je bitna djelatnost arhiva, a ogleda se prije svega u njegovom očuvanju kao iznimno vrijednog povijesnog vrela za suvremenu i lokalnu povijest istih. Nakon arhivističke obrade i sređivanja pismohrane Grada Ploča, kao imatelja arhivskog gradiva nastalog djelovanjem Općine Ploče (Kardeljevo od 1950. do 1993. godine), možemo dati prikaz tijekom tri bitna događaja iz njezine političke povijesti, i to bratimljenja s Opštinom Valjevo 1973. godine i davanja imena gradu – Kardeljevo, 1950. i 1980. godine. Čin bratimljenja dviju općina iz Hrvatske i Srbije bio je politička manifestacija, neposredno nakon sloma „Hrvatskog proljeća“ (MASPOK-a) i u vrijeme ustavnih promjena, kojim je trebalo ukazati da buduća federalizacija kao novo državno uređenje Jugoslavije ničim neće ugroziti jedinstvenost države, zasnovanu na načelima bratstva i jedinstva njezinih naroda i narodnosti, dodatno učvršćenu novim oblicima socijalističke samoupravne demokracije. Preimenovanje grada u Kardeljevo u čast jugoslavenskog komunističkog lidera Edvarda Kardelja, u dva navrata, bio je lucidan politički potez pločanskih komunista u svojim nastojanjima da od središnjih tijela republičkih i državnih vlasti izvuku što više sredstava za investicije u svom gradu, koji se isključivo temeljem razvitka Luke Ploče – Kardeljevo, iz malog ribarskog naselja, postupno mogao razviti u urbano središte na ušću Neretve. Grad Ploče ili Kardeljevo je eklatantan primjer procesa industrijalizacije i urbanizacije u društveno-političkim uvjetima samoupravnog socijalizma Jugoslavije.

Ključne riječi: Aleksandrovo, Ploče, Kardeljevo, luka, bratimljenje, jugoslavenska socijalistička revolucija, samoupravni socijalizam, savez komunista, bratstvo i jedinstvo

АЛТЕРНАТИВНО ФИНАНСИРАЊЕ АРХИВА, примена у Историјском архиву Краљево

Сажетак: Савремени начин пословања архивима намеће нове приступе, концепте и мења начине финансирања. Успех зависи од способности прилагођавања, прихватања и сублимације старих и нових образаца, који се огледају у потребама, захтевима и могућностима установа. Опредељена буџетска средства, било да су са републичког, покрајинског или локалног нивоа, веома су скромна и ограничена. Углавном су намењена исплати личних доходака запослених и материјалним трошковима, а најмање програмским активностима, набавци савремене опреме и инвестиционом одржавању објеката. Циљ овог рада је да укаже да је архивима у таквом пословном окружењу једно од могућих решења за набавку додатних средстава алтернативно финансирање наменских пројеката. Историјски архив Краљево последњих година кроз овај концепт финансирања, аплицирањем на конкурсе, настоји да надомести и обезбеди средства за реализацију потребних и предвиђених активности, за које је предвиђени буџет недовољан.

Кључне речи: алтернативно финансирање, пројекти, конкурси

Зоран ВУКЕЛИЋ
Историјски архив Суботица

АРХИВСКИ ДЕПО – МЕСТО ЗА КУЛТУРНУ БАШТИНУ ИЛИ БИРОКРАТСКИ ОТПАД

Сажетак: Аутор се у раду на темељу примера из праксе архивисте запосленог у служби надзора у Историјском архиву Суботица бави питањем да ли су и како архиви постали таоци бирократизованог мишљења и начина поступања у области којој је културно примарно. Посебан нагласак ставља на врсте грађе коју архиви депонују у свом простору.

Кључне речи: закон, законодавац, култура, архив, архивски депо, спољна служба, дилема, проблем, решење, архивска грађа, безвредан регистратурски материјал

АРХИВСКА ГРАЂА О СУЂЕЊИМА НАРОДНИМ НЕПРИЈАТЕЉИМА У МОРАВСКОМ ОКРУГУ ПОСЛЕ ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА, проблеми обраде и коришћења

Сажетак: Током и непосредно после Другог светског рата, у периоду настанка социјалистичког друштва у Југославији, у име револуционарне правде осуђени су многобројни појединци и породице. Војно и цивилно судство судило им је за дела против народа и државе, а за пресуде, изрицане у име народа, била је предвиђена смртна или временска казна, али такође и губитак грађанске части и конфискација имовине осуђеника.

Због актуелности питања која су отворила нова транзициона друштва некадашње социјалистичке Југославије, архивска грађа о судским процесима после Другог светског рата за дела против народа и државе добила је на значају.

У нашем раду настојали смо да на примеру фонда Окружног суда Светозарево, који садржи судске предмете за суђења народним непријатељима, укажемо на проблеме заштите и коришћења ове врсте архивске грађе. Фонд је преузет 1988. године од Окружног суда у Светозареву. Садржи судске предмете за кривична дела која су процесуирана на основу Уредбе о војним судовима НОВ од 24. маја 1944. године и Закона о кривичним делима против народа и државе од 15. августа 1945. године. Војни суд Крагујевачке војне области (Веће при команди јагодинског војног подручја) судио је народним непријатељима од фебруара 1945. на основу Уредбе о војним судовима. По ступању на снагу Закона о кривичним делима против народа и државе у првом степену судили су окружни народни судови, тзв. судови народне части, за сва дела цивилних и војних лица нижег ранга. Упоредо са овим судовима судили су и војни судови на основу Закона о уређењу и надлежности војних судова од 24. августа 1945. године.

Архивска грађа овог фонда преузета је у несређеном стању, у џаковима и кутијама, без судских уписника. Документа имају судске ознаке, али због

мешања надлежности цивилног и војног судства и преузимања предмета новонасталих и надлежних судова, њихово идентификовање било је отежано. Истовремено, услед вођења збирних судских поступака у надлежним судовима, многобројни предмети су спајани. Предмети поред оптужница и записника о јавном претресу са пресудом садрже и акта истражног поступка, који је обављао јавни тужилац у сарадњи са опуномоћством службе за заштиту народа (ОЗНА), као и писани и фотографски доказни материјал.

Проблеми са којима смо се суочили радећи на овом фонду, начини њиховог превазилажења и комплексна решења која захтевају ангажовање државних институција на свим нивоима свакако представљају наш скроман допринос проучавању архивске грађе настале у периоду државног социјализма некадашње Југославије. Такође, указали смо на проблем комуникације на нивоу судова и архива у погледу коришћења судских списа који се чувају у регионалним архивима. Поред наведеног, архиви у Србији имају тежак задатак, не само у процесу рехабилитације, већ и реституције имовине осуђених лица, па се природно наметнула неопходна сарадња и са Агенцијом за реституцију имовине. Израда регистра лица осуђених за дела против народа и државе и имплементација дигиталне базе ових података за целу територију Србије (свакако, и за остале државе које су биле у саставу Југославије) учинила би судска документа ове природе знатно доступнијим за кориснике.

Као резултат обраде Фонда Окружног суда настао је регистар који броји око хиљаду процесуираних и осуђених лица са територије Моравског округа.

Кључне речи: окружни суд, суд народне части, војни суд, народни непријатељи, кривично дело против народа и државе, ратни злочин, судски предмет, пресуда, архивска грађа

Бранка ЈАНАЧКОВИЋ
Историјски архив „31. јануар“ у Врању

Драгана СТАНИСАВЉЕВИЋ
Историјски архив „31. јануар“ у Врању

ЗНАЧАЈ ИЗРАДЕ И ПУБЛИКОВАЊЕ НАУЧНО-ОБАВЕШТАЈНИХ СРЕДСТАВА ЗА АФИРМАЦИЈУ АРХИВСКЕ ДЕЛАТНОСТИ, искуства Историјског архива у Врању

Сажетак: Циљ рада је да се укаже на улогу и значај научно-обавештајних средстава у процесу заштите архивске грађе и њеног презентовања научној и стручној јавности. У раду се излаже начин израде сумарног и аналитичког инвентара за фондове органа управе у врањском Архиву. Израда аналитичких инвентара у којима се даје детаљан опис садржаја сваког предмета понаособ у архивима није пракса у мери у којој би требало да буде. Наведено је и који су то приоритетни фондови за које би се радили аналитички инвентари. У овом раду је представљен аналитички инвентар за орган управе и то за Фонд Начелство округа врањског (1878–1915). Фонд је проглашен за културно добро од изузетног значаја и садржи архивску грађу из друге половине 19. и с почетка 20. века. Начелство је први орган управе након ослобођења Врања од турске власти. Израда сумарних инвентара за органе управе од посебног је значаја за кориснике истраживаче, који користе архивску грађу за писање тема из разних области и делокруга рада ових регистратура. Сумарни инвентар за Скупштину општине Власе (1944–1965) пружа истраживачима драгоцене информације о раду представничких тела и њихових политичко-извршних органа, из области привреде, школства, социјалне заштите, народног здравља и других сфера живота и рада овог подручја, које је обухватало 22 насељена места.

Кључне речи: Научно-обавештајна средства, аналитички инвентар, сумарни инвентар, архиви, архивска грађа, Начелство округа врањског, Скупштина општине Власе, архивски фонд, архивски предмет, аналитичка јединица, инвентарна јединица

Karolina KAPISODA
Državni arhiv Crne Gore, Cetinje

Ivan MARTINOVIĆ
Državni arhiv Crne Gore, Cetinje

ORGANIZACIJA ARHIVSKE SLUŽBE U CRNOJ GORI

Apstrakt: Istorijska arhivska nit u Crnoj Gori traje cijeli milenijum, koliko traje u njoj i država. Promjene državnog statusa, teritorije, organizacije vlasti i administracije neminovno se odražavalo i na arhivsku službu, njen razvoj i funkciju. Cilj ovog rada je ukazati na proces razvoja arhivske službe u Crnoj Gori, od osnivanja samostalnih arhivskih ustanova do formiranja savremene arhivske službe kao dijela državne uprave, nacionalnog sistema nauke i kulture. Njenom reformom riješeni su dugogodišnji problemi, čime arhivistika postaje zaokružena i cjelovito definisana naučna disciplina. Za pripremu ovog rada istraživanjem su obuhvaćeni segmenti: organizacija i rad arhiva na teritoriji Crne Gore; njegov pravni položaj; državni status; finansiranje; objedinjenost, centralizacija i optimalna iskorišćenost kadrovskih, tehničko-tehnoloških i prostorno-smještajnih kapaciteta; savremena organizacija rada; stanje arhivskih fondova i njihovo sređivanje, obrada, publikovanje i dostupnost krajnjim korisnicima; izazovi, prioriteti i budućnost arhivske službe. Ovaj rad pružiće informacije o trenutnom stanju arhivske službe u Crnoj Gori, te otvoriti nova pitanja i dalji pravac djelovanja.

Ključne riječi: razvoj arhivske službe, stanje arhivskih fondova, prioriteti arhiva

СТАТИСТИЧКА АНАЛИЗА АРХИВА И ЗАШТИТЕ АРХИВСКЕ ГРАЂЕ НА ТЕРИТОРИЈИ АП ВОЈВОДИНЕ У ПЕРИ- ОДУ 2004–2016

Сажетак: Рад се бави статистичком анализом архива и заштите архивске грађе у Војводини у периоду од 2004. до 2016. године, пратећи најважније елементе као што су: архивски простор, приказујући податке о укупној површини архива и површини депо простора; заштита архивске грађе и регистратурског материјала ван архива, приказујући податке о броју евидентираних регистратура, оних код којих је извршен преглед и оних код којих је извршено излучивање; архивска грађа у архиву, приказујући податке о количини примљене архивске грађе, укупној количини архивске грађе, количини сређене архивске грађе и броју фондова/збирки; коришћење архивске грађе и библиотечког материјала, приказујући податке о броју захтева истражених у приватно-правне и друге сврхе, броју корисника архивске грађе и регистратурског материјала, као и броју истраживачких дана; кадар, приказујући податке о укупном броју запослених и броју стручних радника. Статистички подаци за потребе ове анализе обрађени су тако да по наведеним категоријама приказују податке за целу територију АП Војводине, збирно за свих десет архива, а у појединим случајевима приказани су и подаци за појединачне архиве.

Кључне речи: архиви, архиви у Војводини, архивска грађа, заштита архивске грађе, архивистика

Мирјана ОБРАДОВИЋ
Историјски архив Београда

Зорица НЕТАЈ
Историјски архив Београда

ИЗДАВАЧКА И ИЗЛОЖБЕНА ДЕЛАТНОСТ ИСТОРИЈСКОГ АРХИВА БЕОГРАДА, одговорност, искуства, достигнућа, значај

Апстракт: У раду се говори о значају који имају издавачка и изложбена делатност у архивима, што је илустровано на примерима и искуству Историјског архива Београда. Указује се зашто је важно од творца грађе преузети што целовитије и разноврсније архивске фондове, говори се о значају, врстама и квалитету информативних средства у архивима, о методолошким начелима и критеријумима за објављивање грађе, као и о томе које су најкорисније врсте публикација, у штампаном или у електронском облику, за потребе у архивској пракси.

Такође се говори о значају изложбене делатности, увођењу мултидисциплинарности у презентовању приликом изложби, као и потреби да се архивска грађа прикаже у једном ширем културно-историјском аспект. На овај начин грађа се приближава широј публици, чиме се код ње подиже свест о значају очувања архивске грађе.

У раду се такође сагледава и одговорност архивиста и других стручњака укључених у послове презентације архивске грађе, као и значај и сврсисходност издавачке и изложбене делатност данас.

Кључне речи: Архиви, архивска грађа, информативна средства, издавачка делатност, изложбена делатност, публикације, изложба, галерија, гостовање, медији, документација

Маја НИКОЛОВА
Педагошки музеј, Београд

Лаку ноћ, тамо ти био у помоћ, да сањаш Бранкицу целу ноћ ДОМОВИ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ДЕЦЕ У БУГАРСКОЈ 1945. ГОДИНЕ

Сажетак: У Педагошком музеју у Београду у Збирци архивске грађе налази се Фонд Домови југословенске деце у Бугарској 1945, у којем се чувају писма и фотографије везане за ту тему. Архивска грађа добијена је на поклон од господина Нинковског из Београда, током 1999. и 2000. године. Фонд чини 55 писама која су писала деца и васпитачице из свих делова Бугарске, а упућена су васпитачици Бранислава Миловић. У Фонду се налазе и 21 фотографија са ликовима васпитача и васпитачица, као и групне фотографије девојчица и дечака. Драгоцени извор за изучавање ове теме је и дневник Бранислава Миловић, у коме је она записивала карактеристике васпитаника. Фонду је новембра 2017. придодат снимљен интервју са Надом Палавестром, некадашњом штићеницом Дома југословенске деце у Бугарској. Током 2017. Фонд је дигитализован, а ове године се предвиђа и његова конзервација. У оквиру дигитализације извршено је претраживање по неколико кључних појмова – сродству, имену и презимену, месту слања писама и месту где је сачињена фотографија.

Фотографисана мршава и боса, кратко ошишана и униформисана деца нису била свесна историјског тренутка. Она су са задовољним изразом лица марширала градом, обрађивала башту, купала се на плажи и возила чамцем. Њихове жеље су биле у потпуности испуњене, осим једне – да буду са вољеном васпитачицом, која им је у том тренутку замењивала мајку. Нису ни била свесна, а у том тренутку било им је и свеједно, да су она у том тренутку била актери у међународним политичким процесима, што је требало да им гарантује бољу будућност. Шта је са њима било после, тешко је утврдити.

Кључне речи: архивска грађа, дигитализација, аудио грађа, Бугарска, дечји домови

Милена ЈОВАНОВИЋ
Историјски архив „31. јануар“ у Врању

Сузана ПЕТРОВИЋ
Историјски архив „31. јануар“ у Врању

ПРОБЛЕМИ СМЕШТАЈА И БЕЗБЕДНОСТИ АРХИВСКЕ ГРАЂЕ У КОНТЕКСТУ ВОДИЧА КРОЗ ДЕПО ИСТОРИЈСКОГ АРХИВА „31. ЈАНУАР“ У ВРАЊУ

Сажетак: Архивску грађу као сведочанство постојања, развоја, промена и целокупне активности једне заједнице, њеног привредног, економског, политичког и културног живота у обавези смо да као установа заштите у потпуности сачувамо, пошто је она ресурс знања и развојни ослонац ревитализације и опстанка у будућности.

Служба депоа и техничке заштите у архиву има пред собом веома одговоран задатак да својим активностима и предузетим превентивним мерама и поступцима који су прошли тест времена препозна сваку опасност и сачува културно наслеђе у облику и садржају у којем је преузето.

Послови у депоу никада нису коначни и завршени, они трају, понављају се стално или периодично. У процесу рада са архивском грађом, од тренутка преузимања, нарочито је значајна примена свих мера безбедности којима ће се очувати њена целовитост и продужити трајност носача забележене информације, да би се та грађа најзад користила као ресурс наслеђене вредности из прошлости.

Кључне речи: архивска грађа, заштита, ризик, водич, депо, топографски показивачи

CIP – Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске

9

МЕЂУНАРОДНО архивистичко саветовање Архивска грађа у теорији и пракси: Сажетак радова / уредник Зоран Вељановић. – Год. I, бр. I (2).–Београд; Архивистичко друштво Србије, 2018. - 21 cm

Годишње. –

ISSN 0

COBISS.SR-ID 1